Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: nieuw financieringskader voor gezinszorg

Samenvatting

Gezinszorg en aanvullende thuiszorg zijn een fundamentele ondersteuningsvorm voor mensen met diverse noden thuis of in een thuisomgeving binnen een geïntegreerde benadering van zorg en welzijn.
Deze conceptnota legt de contouren vast voor de hervorming van het financieringskader voor de gezinszorg. Het uitgangspunt hierbij is dat we de inkanteling van de gezinszorg binnen de Vlaamse Sociale Bescherming realiseren naar analogie van het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota en tegelijk een nieuw financieringskader opzetten dat eenvoudiger, transparanter is en tegemoetkomt aan de noden van zowel gebruikers als diensten om betaalbare en kwalitatieve gezinszorg te realiseren, nu en in de toekomst.

1 SITUERING

Gezinszorg biedt op vandaag een zeer brede waaier aan zorg en ondersteuning voor mensen met een zorgvraag. Gezinszorg biedt hulp bij activiteiten van het dagelijks leven, persoonlijke verzorging, huishoudelijke ondersteuning, psychosociale ondersteuning en het versterken van de zelfredzaamheid van de gebruiker.
Aanvullende thuiszorg omvat ondersteunende diensten zoals poetshulp, professionele oppashulp en karweihulp. Deze ondersteuning draagt ertoe bij dat mensen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en ondersteunt zowel de gebruiker als zijn omgeving. Aanvullende thuiszorg vormt samen met gezinszorg een belangrijk onderdeel van de thuiszorgketen en vertrekken vanuit een persoonsgerichte en doelgerichte benadering.
Zorgvragen stijgen, worden complexer en vragen een geïntegreerde aanpak om hiermee om te gaan. Tegelijk zien we personeelstekorten bij professionals, een stijgende druk bij mantelzorgers, samen met een toenemende druk op financiële draagkracht op diensten om zorg en ondersteuning te kunnen blijven aanbieden. De uitdagingen zijn groot en het kader waarbinnen we dit aanbod organiseren is onvoldoende aangepast aan de noden die er zijn.

Het huidige regelgevend en financieel kader is bijzonder complex en onvoldoende transparant. Er is ook weinig gedigitaliseerd en geautomatiseerd. Er bestaan verschillende financieringsstromen

(prestatiefinanciering voor gezinszorg versus enveloppefinanciering voor aanvullende thuiszorg), retroactieve berekeningen van urencontingenten, en een veelheid aan toeslagen en incentives verspreid over diverse budgetlijnen. Dit leidt tot:

- Moeilijke (budgettaire) opvolging en beheersbaarheid voor diensten en overheid.
- Overmatige planlast en regelgevingscomplexiteit voor personeel, diensten maar ook voor de overheid in opvolging.
- Een kader dat onvoldoende flexibiliteit toelaat, zowel voor personeel als voor de gebruikers.
- Onvoldoende afstemming van het zorgaanbod op de noden van gebruikers alsook onduidelijkheid rond de gebruikersbijdrage.

Het nieuwe kader vertrekt vanuit het principe van één erkenning, één geïntegreerd financieringskader en één budget voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. De inkanteling van aanvullende thuiszorg in een gezamenlijk financieringsmodel met gezinszorg creëert één coherent systeem dat vertrekt vanuit de noden van de gebruiker. Door het subsidiariteitsprincipe toe te passen, kan de juiste medewerker de juiste ondersteuning bieden op het juiste moment. Dit leidt tot meer flexibiliteit, minder administratieve complexiteit, een efficiëntere inzet van middelen en een sterkere basis voor geïntegreerde en toekomstgerichte thuiszorg.
Om een toekomstbestendig kader te ontwikkelen dat tevens een antwoord biedt aan bovenstaande uitdagingen, werken we samen met de diensten voor gezinszorg in co-creatie een transparanter, duidelijker en minder administratief tijdrovend nieuw financieringskader uit in combinatie met een automatisch berekende en uniforme gebruikersbijdrage die rekening houdt met de meest kwetsbaren in onze maatschappij. Deze laatste zal enerzijds een grote tijdswinst geven voor de maatschappelijk werkers om zich meer te richten op de zorg- en ondersteuningsnood waardoor kwaliteit en inzet op maatwerk voor de gebruiker stijgt. Anderzijds weet de gebruiker precies wat zijn of haar gebruikersbijdrage zal zijn en ontlast worden van de administratieve vragen hieromtrent.

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 stelt het volgende over de gezinszorg binnen de contouren van de Vlaamse Sociale Bescherming:
"De financiering van de gezinszorg wordt hervormd naar een eenvoudiger en transparanter model. We evolueren verder naar 1 toekenning gezinszorg door de financiering in overeenstemming te brengen. Door de noden die zich voordoen, waken we erover dat ook nieuwe spelers kunnen instappen in de financiering en moedigen we dienstoverschrijdende samenwerking aan. De zorgzwaarte wordt bepaald aan de hand van BelRAI, waarbij ook rekening wordt gehouden met psychische en cognitieve zelfredzaamheid en het netwerk van de cliënt (zoals bijvoorbeeld bij vroege vormen van dementie)."

Dat gezinszorg een essentiële pijler is binnen een toekomstbestendig zorg- en ondersteuningslandschap, blijkt ook uit de Beleidsnota 2024-2029 Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding.
"We zorgen ervoor dat de Vlaming zo lang mogelijk kan blijven wonen in zijn vertrouwde thuisomgeving. We voorzien in mantelzorg, lokale zorginitiatieven en gezinszorg om onze oudere bevolking daarin bij te staan."

Verder stelt de beleidsnota het volgende:
"De financiering van de gezinszorg wordt hervormd naar een eenvoudiger en transparanter model. We evolueren verder naar 1 toekenning gezinszorg door de financiering in overeenstemming te brengen. Door de noden die zich voordoen, waken we erover dat ook nieuwe spelers kunnen

instappen in de financiering en moedigen we dienstoverschrijdende samenwerking aan. De zorgzwaarte wordt bepaald aan de hand van BelRAI, waarbij ook rekening wordt gehouden met psychische en cognitieve zelfredzaamheid en het netwerk van de cliënt (zoals bijvoorbeeld bij vroege vormen van dementie).
We werken het model uit op basis van een aantal principes:

- *Kwalitatieve gezinszorg die betaalbaar is voor de gebruiker, ook de meeste kwetsbaren;*
- *Kostendekkende financiering van de zorg geboden door de diensten voor gezinszorg;*
- *Effectieve en efficiënte inzet van middelen;*
- *Transparante gegevensdeling en mogelijkheid tot beleidsmonitoring;*
- *Duurzaam en inpasbaar in de Vlaamse sociale bescherming;*
- *Inzet van medewerkers volgens het principe van subsidiariteit en met de context van de gebruiker als uitgangspunt;*
- *Uniformisering gezinszorg en aanvullende thuiszorg;*
- *Samenwerking met andere sectoren waarbij de gebruiker centraal staat;*
- *De betaalbaarheid van de zorg, zeker voor de financieel meest kwetsbaren, is hierin een aandachtspunt.*

Door de te verwachten toename van noden, waken we erover dat ook nieuwe spelers kunnen instappen in de financiering en moedigen we dienstoverschrijdende samenwerking aan. Een zeer belangrijke randvoorwaarde voor het nieuwe financieringsmodel gezinszorg is het bepalen van een uniforme en geautomatiseerde gebruikersbijdrage voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Het nieuwe financieringsmodel gezinszorg zal deze legislatuur worden ingekanteld in de Vlaamse sociale bescherming. Tevens dient een nieuwe ICT-tool ontwikkeld te worden voor de berekening van de subsidies en monitoring van de gerealiseerde zorg- en ondersteuning. We maken gebruik van de resultaten van de kwetsbaarheidsstudie kraamzorg bij het steunpunt om ervoor te zorgen dat die gezinnen die het nodig hebben maximaal van deze zorg kunnen gebruik maken."

Het regeerakkoord 2024-2029 van de Vlaamse Regering en beleidsdoelstellingen geformuleerd in de Beleidsnota 2024-2029 Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding vormen dan ook het fundament om in co-creatie te werken aan een nieuw financieringskader voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg.

B. DUIDING VAN DE NOTA

Deze conceptnota geeft uitvoering aan het Vlaamse Regeerakkoord 2024-2029 en de Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2024-2029 door de contouren vast te leggen voor een fundamentele hervorming van de financiering van gezinszorg en aanvullende thuiszorg. De nota legt nog geen definitieve financieringsmechanismen of budgettaire engagementen vast, maar bepaalt wel de visie, de beleidsprincipes en het verdere traject waarbinnen een nieuw financieringskader zal worden ontwikkeld.

2 INHOUD

2.1 BUSINESS VISIE EN PRINCIPES.

Om te komen tot een robuust nieuw financieringskader dat beantwoordt aan de noden van vandaag en van morgen, is het belangrijk dat we de visie en principes waarop we het nieuw kader baseren, in samenspraak uitwerken en als toetssteen gebruiken bij de verdere inhoudelijke uitwerking van het kader. Deze visie en principes zijn ook leidend wanneer we keuzes of beslissingen moeten maken en zal als dusdanig de nodige handvaten hiervoor bieden.

2.1.1 Inhoudelijke uitgangspunten en principes van de financiering

Regie in eigen handen – empowerment
De gebruiker staat centraal, net als diens regie en keuzevrijheid.

Eén aanbod gezinszorg
We gaan naar één erkenning waarbij in de huidige erkenning voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg ook de programmatie en financiering geïntegreerd worden.

BelRAI instrumenten als basis voor zorgzwaarte en -planning
We zetten verder in op de reeds ingeslagen weg om de BelRAI instrumenten mee in te zetten voor het inschatten van de zorg- en ondersteuningsnood, te koppelen aan zorg- en ondersteuningsdoelen en datagestuurd beleid te kunnen voeren.

Geïntegreerde zorg en ondersteuning als fundament
Het nieuwe kader integreert de principes van geïntegreerde zorg en ondersteuning. Dit laat toe om geïntegreerd, doelgericht en interdisciplinair samen te werken. Gegevensdeling en digitale instrumenten zoals Alivia en BelRAI zijn hierbij onontbeerlijk.

Handhaving en kwaliteit
Beleidsmonitoring, benchmarking en rapportage verlopen centraal. Controle op rechtmatigheid, kwaliteit, correcte facturatie en prestaties gebeurt via centrale systemen, steekproeven en audits. Handhaving van regels, kwaliteitsstandaarden en sanctionering bij onrechtmatigheden zijn een beleidsprioriteit. Nazorg, kwaliteitsverbetering en bijsturing zijn integraal onderdeel van het proces.

2.1.2 Gezinszorg als nieuwe pijler in de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB)

De inkanteling van de gezinszorg en aanvullende thuiszorg binnen de Vlaamse Sociale Bescherming is een belangrijke stap in het proces om tot een toekomstbestendig, transparant, efficiënt en robuust financieringskader te komen. De inkanteling van de gezinszorg in VSB draagt ertoe bij om gezinszorg meer integraal, vraaggestuurd en afgestemd op reële zorgnoden te organiseren, met maximale afstemming tussen alle betrokken actoren en de andere sectoren die reeds deel uitmaken van VSB. We zien deze inkanteling als evident en een essentiële stap in het kader van de beleidsevolutie rond geïntegreerde zorg en ondersteuning.

Titel 4, artikel 6 van het decreet houdende de Vlaamse Sociale Bescherming stelt het volgende binnen de algemene principes die mee aansluiten bij de visie voor gezinszorg.

§ 1. De Vlaamse sociale bescherming draagt bij tot een integrale zorg en ondersteuning en het verhogen van de zelfredzaamheid en neemt de behoeften, vragen en doelstellingen van de persoon met zorgbehoefte en zijn naaste omgeving en het nastreven van kwaliteit van leven als uitgangspunt.

De Vlaamse sociale bescherming heeft de volgende doelstellingen:
1° een versterking van de persoon met een zorgbehoefte door hem zoveel mogelijk zijn autonomie en de regie te laten behouden of herwinnen over de eigen zorg en de integratie of de re-integratie in de samenleving te bevorderen;
2° de ondersteuning van de mantelzorg en het verdere netwerk van de persoon met een zorgbehoefte;
3° vraaggestuurde zorg op maat realiseren door maximaal in te zetten op persoonsvolgende financiering;
4° het realiseren van financiële toegang tot kwaliteitsvolle zorg;

5° het realiseren van efficiëntiewinsten en transparantie voor de burger door de vereenvoudiging, digitalisering en integratie van verschillende tegemoetkomingen met het oog op een meer gestroomlijnde toegang tot rechten op tegemoetkomingen en zorg;
6° een objectieve, uniforme en laagdrempelige beoordeling van de zorgbehoefte;
7° het realiseren van een uniek inschalingsinstrument voor personen met een zorgbehoefte;
8° een toegang tot één loket voor alle vragen over dossiers en rechten bij de zorgkas voor wat de tegemoetkomingen in het kader van de Vlaamse sociale bescherming betreft;
9° het realiseren van zorgcontinuïteit en waar nodig aanklampende zorg, onder andere door middel van een organisatiegebonden financiering die complementair is aan de persoonsvolgende financiering van de zorg.

Meer samenhang en betere zorg voor de gebruiker

- Door sectoren samen te brengen ontstaat geïntegreerde zorg en ondersteuning over domeinen heen.
- Dat maakt het mogelijk om de zorg beter af te stemmen op de totale zorgnood i.p.v. per sector te werken.
- Interdisciplinaire samenwerking wordt gestimuleerd, wat essentieel is bij complexe zorgsituaties.
- Hierdoor kunnen we zorgen voor minder versnippering en meer gebruikersgerichte trajecten.

Eenduidige en vereenvoudigde processen

- Inkanteling leidt tot uniforme en afgestemde processen over sectoren heen.
- Ook gebruikersbijdragen, definities en procedures kunnen op elkaar afgestemd worden.
- Administratieve vereenvoudiging door digitalisering en hergebruik van gegevens.
- Finaal leidt dit tot minder complexiteit voor zowel de burger als voor de diensten voor gezinszorg en de administratie.

Efficiëntie en schaalvoordelen

- Gebruik van sectoroverschrijdende ICT levert synergie en efficiëntiewinsten op.
- Gegevensdeling en digitale flows maken processen sneller en goedkoper.
- Middelen kunnen efficiënter en doelgerichter ingezet worden.

Sterker beleidsmatig kader en monitoring

- De VSB biedt een duurzaam en rechtszeker kader voor financiering.
- Centrale beleidsmonitoring en benchmarking worden mogelijk.
- Betere data-inzichten (bv. longitudinaal zicht op zorgnood en gebruik).

Hierdoor zal beleid beter gestuurd worden op basis van data. Ook diensten kunnen met deze data aan de slag om hun intern beleid en processen op te sturen.

Meer transparantie en toegankelijkheid

- Eén systeem maakt de financiering transparanter voor alle betrokkenen.
- Automatische rechten en centrale systemen binnen de huidige VSB-geldende principes verbeteren de toegankelijkheid voor burgers.
- Betere bereikbaarheid van kwetsbare groepen.

Fundament voor toekomstgericht zorgsysteem

- Integratie maakt het systeem coherent en toekomstbestendig (o.a. inspelen op vergrijzing en complexere zorg), vertrekkende vanuit de gebruiker.
- Stimuleert samenwerking tussen en over sectoren heen en legt de basis voor innovatieve zorgmodellen met een duurzame inbedding.

2.1.3 Financieringskader voor de gezinszorg

Het nieuw te ontwikkelen financieringskader is duurzaam en toekomstgericht en koppelt efficiëntie, toegankelijkheid en regie voor gebruiker en dienst aan budgetneutraliteit en vertaalt zich in een evenwichtige programmatie binnen een meerjarenbegroting en vastgelegd groeipad. De inhoudelijke hervorming van de sector alsook de inkanteling in VSB gaan hiermee hand in hand.

De basisuitgangspunten van het nieuw model worden als volgt vastgelegd:

- De subsidie wordt gebaseerd op basis van geregistreerde, gevalideerde prestaties, gekoppeld aan of bij de gebruiker.
- De subsidie wordt geautomatiseerd en gedigitaliseerd doorgevoerd op basis van uitgevoerde prestaties en personeelsinzet in de centrale applicatie.
- De diensten gezinszorg factureren digitaal hun gepresteerde uren aan de zorgkassen met automatische validaties via de centrale systemen, conform aan de geldende regelgeving.
- De inkomensgerelateerde gebruikersbijdrage wordt automatisch berekend.
    - Definities worden maximaal afgestemd op binnen VSB en het beleidsdomein gehanteerde definities en reeds beschikbare gegevens.
    - De gebruikersbijdrage wordt mee geïntegreerd in het financieringssysteem waarbij de gebruikersbijdrage in mindering worden gebracht van het ontvangen subsidiebedrag door de diensten.
    - Een nieuw ontwikkelde online rekenmodule zal de gebruikersbijdrage automatisch berekenen.
- Maximale integratie van relevante subsidiecomponenten in één berekening en één subsidiestroom en dit binnen één budget binnen de voorziene meerjarenbegroting met afgesproken groeicomponent.
- We vertrekken maximaal vanuit authentieke bronnen.
- De gebruikte data zijn bruikbaar ikv gegevensdeling, op zowel operationeel als beleidsniveau.
- De opbouw van de applicaties laat functionele of bijkomende aanpassingen toe in de toekomst. Modules zijn vlot raadpleegbaar voor diensten en gebruikers.

Het financieringskader houdt maximaal rekening met de toegankelijkheid van gezinszorg voor kwetsbare gebruikers. Aanvullend hierbij is dat de vervolgstudies rond kwetsbaarheid van LUCAS (A.Declercq, 2026). Het doel van de studie is om de inzet van kwetsbaarheidsindicatoren te onderzoeken en wordt nog verder bekeken naar implementeerbaarheid

2.1.4 Randvoorwaarden en kritische succesfactoren

Budgettaire beheersbaarheid

De hervorming krijgt vorm binnen het bestaande door de Vlaamse regering vastgelegde budgettaire kader en recurrente groeimarges van het huidige voorziene uitbreidingsbeleid. We vertrekken hierbij vanuit budgetneutraliteit.
Real-time monitoring laat toe om budgettaire en beleidsmatige evoluties verder op te volgen.
Het nieuwe kader wordt verder onderbouwd met simulaties en parameterberekeningen binnen de verschillende werven.

Kostendekkende financiering

Om te garanderen dat er voldoende kwalitatieve gezinszorg en aanvullende thuiszorg geboden kan worden aan personen met een zorg- en ondersteuningsnood, dient de financiering kostendekkend te zijn voor de diensten gezinszorg. We houden hierbij rekening dat de eigen bijdrage van gebruiker geen belemmering mag vormen om beroep te doen op deze zorg- en ondersteuningsvorm.

Impact op Brussel
We hebben bijzondere aandacht voor de specifieke context in Brussel waarbij Nederlandstalige gezinszorg toegankelijk is en blijft voor gebruikers in Brussel.

Investeringen in de toekomst
Op basis van maatschappelijke uitdagingen, toenemende noden en stijgende complexiteit van zorg- en ondersteuningsvragen, kunnen verdere investeringen nodig zijn.
Inzake IT zullen extra investeringen nodig zijn om de nieuwe systemen en de bijhorende digitalisering in de transitie naar het nieuwe model te kunnen borgen.

Andere randvoorwaarden voor implementatie
- Juridische verankering binnen een gefaseerd regelgevend traject met specifieke aandacht voor het verlagen van administratieve lasten en regeldruk.
- Automatisering laat toe om extra in te zetten op kwalitatieve en geïntegreerde zorg en ondersteuning.
- Vernieuwde regelgeving is helder, duidelijk en vereenvoudigd, voor zowel de Vlaamse Overheid, als voor de diensten als ook voor de burgers.
- Nadrukkelijke inzet op sterke sectorbetrokkenheid en changemanagement.
- Waar nodig wordt voorzien in een transitieperiode en nazorg.
- Gedetailleerde omschrijvingen van rollen en verantwoordelijkheden bij de verschillende betrokken actoren binnen het ecosysteem:
    - Gebruiker
    - Diensten voor gezinszorg
    - Vlaams Departement Zorg
    - Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming
    - Zorgkassen

2.2 PROCES

Gelet op de grote ambitie en uitdaging om bovenstaande doelstelling te realiseren, is het noodzakelijk in te zetten op een programmatorisch verandertraject. De impact op processen, financiering, juridische borging, IT-ontwikkelingen en akkoordenbeheer vraagt de nodige tijd. Voldoende aandacht voor het perspectief van de gebruikers, samen met een sterke betrokkenheid van de diverse actoren (rechtstreeks of onrechtstreeks) is hierbij een kritische succesfactor. Inzichten en ervaringen uit eerdere inkantelingstrajecten worden daarbij ter harte genomen.
In dit veranderingstraject zit eveneens vervat dat een beleidsevaluatie wordt uitgevoerd op de huidige werking en financiering van de gezinszorg. Dit biedt waardevolle inzichten die mee geïntegreerd worden in het nieuwe financieringskader.

2.2.1 Programmatorisch verandertraject

Binnen het programmatorisch verandertraject definiëren we verschillende werven. Deze werven worden divers samengesteld, afhankelijk van inhoudelijk doel, met als rode draad een sterke betrokkenheid van de sector.

Werf 0 – Visievorming en leidende principes
Deze werf vormt het fundament van het traject en heeft uitwerking gegeven aan bovenstaande visie en principes waarbij het regeerakkoord en beleidsnota gehanteerd worden als het leidend kader.

Werf 1 – Inhoudelijke ontwikkeling nieuw financieringskader
Deze werf werkt gefaseerd het conceptueel model verder uit, onderbouwd met data en simulaties.

Werf 2 – Nieuwe subsidieapplicatie (ICT)
De huidige applicatie Vesta wordt vervangen door een nieuwe webapplicatie binnen het VSB-platform en resulteert in automatische en correct berekende subsidies.

Werf 3 – Inhoudelijke uitwerking geautomatiseerde gebruikersbijdrage
Vormgeving van een geactualiseerde bijdrageberekening voor de gezinszorg op basis van uniforme regels, rekening houdend met parametrisatie, het gebruik van centrale bronnen en sociale en eventueel andere correcties.

Werf 4 – Online rekenmodule gebruikersbijdrage (ICT)
Deze ICT-werf levert een gebruiksvriendelijke webtoepassing en service voor de automatische bijdrageberekening.

Werf 5 – Inkanteling in de Vlaamse Sociale Bescherming (ICT)
Uitbouw van een digitaal platform voor akkoordenbeheer en facturatie.

Werf 6 – Juridische verankering
Naast de concretisering van de inhoudelijke en technische werven (nieuwe processen, toepassingen en financieringslogica) dient quasi simultaan de regelgeving aangepast te worden. Deze werf omvat het opstellen en valideren van decreetteksten, uitvoeringsbesluiten, normen rond indicatiestelling, registratieverplichtingen, facturatieprocessen, sancties en GDPR bepalingen.
Hier worden ook de overgangsregelingen vastgelegd, rekening houdend met de werkbaarheid voor de sector tijdens de migratie.

Werf 7 – Change management
Deze werf is cruciaal voor het draagvlak en het slagen van het traject en bevat:

- Transparante communicatie en consultatie met het werkveld (grote diversiteit diensten, gebruikers van de diensten voor gezinszorg)
- Opvolging en liaison van en over de verschillende werven
- Ontwikkeling van opleidingsmodules, helpdesk, FAQ's en onlinematerialen voor alle gebruikers.
- Inzet op begeleiding bij migratie van bestaande naar nieuwe processen.
- Continue terugkoppeling, monitoring van transitieproblemen en waar nodig snellere bijsturing (voortschrijdend implementatie- en opleidingsplan).

2.2.2 Verder traject - timing

Werf 0 heeft geleid tot de voorliggende visie en principes voor het nieuwe financieringskader en vormt daarmee de basis voor de verdere uitwerking van de inhoudelijke werven. Ook de aanpak van het programmatorisch verandertraject werd hier uitgezet. De werven – het nieuwe financieringsmodel en de automatische berekening van de gebruikersbijdrage – zijn inmiddels opgestart met het oog op de ontwikkeling van een eerste conceptueel model. Daarbij wordt maximaal aangesloten bij de werkingsprincipes en architectuur van de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB).

Op basis van de voorgestelde bouwstenen van het nieuwe financieringsmodel en de automatische gebruikersbijdrage voeren we momenteel een behoefte- en impactanalyse uit. Parallel worden de bouwstenen binnen de inhoudelijke werven verder verfijnd en geconcretiseerd.

In een volgende fase worden de technische voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van drie essentiële toepassingen: een nieuwe subsidieapplicatie, een applicatie voor de geautomatiseerde verwerking van de gebruikersbijdrage en een applicatie voor de communicatie binnen het VSB-platform. Voor de realisatie hiervan is betrokkenheid van o.a. de zorgkassen en de IT-ontwikkelaars van de diensten voor gezinszorg noodzakelijk.

De implementatie van het nieuwe financieringskader wordt voorzien in 2028.

2.3 CONCEPTUEEL MODEL

De inhoudelijke werven worden voorbereid, voorgezeten en verwerkt door een projectleider en worden samengesteld uit verschillende vertegenwoordigers uit de sector alsook door vertegenwoordigers vanuit Departement Zorg, aangevuld met een technisch expert zodat bepaalde technische toetsingen meteen kunnen gebeuren. De werven kunnen ad hoc nog aangevuld worden, wanneer nodig.

2.3.1 Automatische Gebruikersbijdrage

Het ontwikkelen van een nieuw financieringskader voor gezinszorg omvat een nieuwe en geautomatiseerde gebruikersbijdrage. De nieuwe gebruikersbijdrage zal mee worden geïntegreerd in het financieringssysteem waarbij de gebruikersbijdrage in mindering wordt gebracht van het ontvangen subsidiebedrag door de diensten. De diensten gezinszorg blijven zelf factureren aan de gebruikers.

De parameters die in rekening worden gebracht om de geautomatiseerde gebruikersbijdrage te berekenen en de berekeningsmethodiek zelf worden geactualiseerd en waar mogelijk geharmoniseerd. Het is van groot belang om de impact van keuzes te bestuderen en de nodige simulaties te maken (zowel op het niveau van de gebruiker, de diensten voor gezinszorg en de Vlaamse Overheid). Deze simulaties kunnen aanleiding geven tot verdere verfijning van gebruikte parameters of methodieken.

De sleutelelementen van de nieuwe geautomatiseerde gebruikersbijdrage zijn:

- Een bijdrage die rekening houdt met het inkomen en de samenstelling van het gebruikerssysteem (met eenduidige definities van deze parameters);
- Het maximaal werken met digitale flows en authentieke bronnen (Rijksregister, FOD Financiën);
- Het ontwerpen van een online rekenmodule waarbij zowel de diensten voor gezinszorg en de gebruikers (en in een latere fase wellicht doorverwijzers) de bijdrage voor de verschillende zorgvormen van gezinszorg kunnen berekenen (empowerment en transparantie);
- Het sterk vereenvoudigen en maximaal harmoniseren en automatiseren van de processen en berekeningsregels zodat een transparant, uniform en minder foutgevoelig bijdragesysteem gehanteerd wordt voor elke gebruiker, in elke zorgvorm, door elke dienst;
- De bijdrage houdt rekening met de meest kwetsbare gebruikers: de hoogte en de berekeningsbasis van de bijdrage wordt ervaren als transparant en gerechtvaardigd en de financiële toegankelijkheid van gezinszorg wordt geborgd (betaalbaarheid en betaalbereidheid wordt gegarandeerd);
- Ervoor zorgen dat afgestemde, passende, doelgerichte zorg gefaciliteerd wordt.
- De integratie van de gebruikersbijdrage in het financieringssysteem en uitgaan van budgetneutraliteit.

- De gebruikte definities en workflows maximaal afstemmen op de bestaande definities en workflows binnen de Vlaamse Sociale bescherming.
- Faciliteren van monitoring, beleidsevaluatie en uitwisseling van gegevens.

In het nieuwe model van de geautomatiseerde gebruikersbijdrage zullen gebruikers (al dan niet met ondersteuning van de dienst voor gezinszorg) op een vlotte wijze hun bijdrage kunnen berekenen. Jaarlijks zal de bijdrage op een vaste datum geautomatiseerd herzien worden. Tussentijds kan de bijdrage ofwel op basis van een automatische trigger (bv. wijziging in rijksregister) ofwel op basis van een specifiek afgebakende reden aangepast worden (op aangeven van de gebruiker of op aangeven van de dienst gezinszorg).

Het nieuwe systeem van bijdragebepaling zal onder meer bijdragen tot:

- Meer empowerment, meer transparantie en meer snelheid voor de gebruiker bij het berekenen van de gebruikersbijdrage;
- Het waarborgen van de toegankelijkheid van gezinszorg voor de meest kwetsbare gebruikers;
- Meer afgestemde en doelgerichte zorg;
- Een efficiëntere inzet van middelen van de diensten gezinszorg;
- Een vermindering van de administratie- en registratielast voor de diensten (only-once principe);
- Meer tijd voor het begeleidend personeel om met zorg en ondersteuning bezig te zijn;
- Een sterk vereenvoudigde en toekomstbestendige regelgeving;
- Het faciliteren van beleidsmonitoring en benchmarking (centraal en gestructureerd);
- Meer accurate rapportering en een betere voorspelbaarheid rond subsidie- en uitbetalingsstromen, zorggebruik en zorgkost;
- De bruikbare inzetbaarheid van de nodige data in het kader van gegevensdeling en digitale instrumenten (o.a. BelRAI);
- Het verkrijgen van meer inzicht (longitudinaal) rond o.a. zorgnood, kwetsbaarheid en zorggebruik.

2.3.2 Nieuw financieringsmodel

Het nieuwe financieringsmodel realiseert een fundamentele verschuiving van een historisch gegroeid subsidiestelsel naar een transparant, kosten-gedreven en digitaal ondersteund systeem, ingebed in de Vlaamse Sociale Bescherming.
Een belangrijk principe van het financieringskader is dit van de communicerende vaten. De bijdragen van de gebruikers, die in het nieuwe model automatisch zullen worden berekend, worden hierbij expliciet meegenomen als integraal onderdeel van de totale financiering die via de zorgkassen zal verlopen.

De sleutelelementen van het nieuwe financieringsmodel zijn:

- Eén geïntegreerd financieringsmodel gezinszorg en aanvullende thuiszorg
  Het nieuwe model vertrekt vanuit één erkenning gezinszorg en één geïntegreerd budget waarin de versnipperde subsidiestromen worden samengebracht. Hierbij wordt verzekerd dat een minimaal aanbod gezinszorg wordt gegarandeerd ten opzichte van aanvullende thuiszorg.
  Hierdoor ontstaat meer eenvoud en duidelijkheid, krijgen diensten voor gezinszorg een grotere flexibiliteit om hun middelen in te zetten in functie van de zorgnoden van de gebruikers, en wordt de ondersteuning van geïntegreerde zorg en maatwerk versterkt.

- Financiering op basis van een transparant en uniform kostenmodel
  Centraal in het nieuwe model staat een gestandaardiseerde opbouw van kosten tot een **eenheidsprijs** gekoppeld aan een **prestatie** bij een **gebruiker**.
  Dit wordt uitgewerkt in een stappenmodel met als belangrijkste bouwstenen:
    - De personeelskost van de verschillende functies;
    - De werkingskosten;
    - De verplaatsingskosten;
    - De vermindering met de gebruikersbijdrage en andere inkomsten (Sociale Maribel)

  Dit leidt tot een eenduidige en objectieve basis voor subsidiëring, versterkt de transparantie in de relatie tussen kosten en financiering en biedt mogelijkheden voor benchmarking en gerichte beleidssturing.

  De financiering wordt zo expliciet gekoppeld aan de reële inzet en kost van de zorg.

- Digitale en datagedreven uitvoering
  Het nieuwe financieringskader wordt volledig ondersteund door een digitale architectuur die voorziet in de integratie met het bestaande VSB-platform en gebruikmaakt van authentieke bronnen, de centrale registratie van prestaties, digitale facturatie en bijdrageberekening, evenals een automatische validatie en financiering via de zorgkassen. Dit zal resulteren in real-time beleidsmonitoring, datagedreven evaluatie en bijsturing, en een verhoogde transparantie voor zowel de overheid als de sector.

- Ondersteuning van geïntegreerde en toekomstgerichte zorg
  Het kader is ontworpen om flexibel in te spelen op de zorgzwaarte en de veranderende noden van gebruikers, om nieuwe zorgvormen mogelijk te maken (zoals nachtzorg en combinaties van zorg), en om de samenwerking tussen verschillende actoren te ondersteunen. De financiering volgt daarbij de zorgnood, en niet omgekeerd.

- Budgettaire beheersbaarheid als randvoorwaarde
  Het kader wordt ontwikkeld met aandacht voor budgetneutraliteit op sectorniveau, met de mogelijkheid tot het uitvoeren van simulaties en impactanalyses, en met een hoge mate van transparantie inzake kosten en financiering. Dit laat toe om beleidskeuzes expliciet te maken, de budgettaire impact beheersbaar te houden en onderbouwde beslissingen voor de toekomst te nemen.

3 BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Deze nota schetst de context, ambitie en het inhoudelijk conceptueel model voor een nieuw financieringskader gezinszorg, dat wordt uitgewerkt via het programmatorisch verandertraject. De nota houdt geen financieel of budgettair engagement of voorafname in. De nota biedt de basis voor verdere uitwerking en technische voorbereiding om dit te kunnen realiseren binnen de vooropgestelde timing.

4 VERDER TRAJECT

De verdere uitwerking van het nieuw financieringskader vertrekt van deze principes met simulaties van de budgettaire impact voor zowel de gebruiker, de diensten voor gezinszorg als voor de Vlaamse Overheid. In functie van deze berekeningen kunnen parameters bijgestuurd worden.
In tussentijd kunnen de technische voorbereidingen verder gestart worden op basis van de behoefte- en impactanalyse.
In het kader van deze hervorming is er ook bijzondere aandacht voor changemanagement en een sterke sectorbetrokkenheid. Op die manier garanderen we een vlotte implementatie bij alle diensten voor gezinszorg.

5 AKKOORDVERKLARING

De Vlaamse Regering stemt in met deze conceptnota en de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen neemt de nodige stappen om de visie en principes uit deze conceptnota bij wijze van de programmatorische trajectaanpak verder uit te werken in regelgeving en deze ter goedkeuring voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ